

de Duinrel

Natuurvereniging de Bollenstreek

27ste jaargang, juni 2021

Bestuur John van Velzen; F. Koolhovenstraat 5, 2171 RD Sassenheim
voorzitter telefoon: 06-54661288 of mail: voorzitter@bollenstreek.knnv.nl

penningmeester Jan Plomp; Ambachtstraat 29, 2181 RC Hillegom
telefoon: 0252-516545 of mail: penningmeester@bollenstreek.knnv.nl

secretaris Maud van der Veen; Langevelderlaan 9, 2204 BB Noordwijk
telefoon: 06-11098194 of mail: secretaris@bollenstreek.knnv.nl

ledenadministratie Maud van der Veen
mail: ledenadministratie@bollenstreek.knnv.nl

algemeen lid Agaat Mesman; Dopheidestraat 38, 2165 VP Lisserbroek
telefoon: 0252-503039 of mail: agaat@quicknet.nl

Redactie Thomas van Haaster, Annelies Moolenaar en Cees Timmermans;
de Duinrel Avenbeeck 87, 2182 RV Hillegom
telefoon: 0252-516997 of mail: deduinrel@gmail.com

webredacteur mail: webmaster@bollenstreek.knnv.nl

Excursiecommissie Agaat Mesman, Jan Bischoff Tulleken, Lidy van der Salm, Jan Plomp
en Jos van Schie

Waarnemingen Sarah Humphrey; Geestburg 6, 2171 DM Sassenheim
telefoon: 0252-755156 of mail: vogelsbollenstreek@gmail.com

Milieuoverleg Nico Groen; Fazantstraat 50, 2162 GM Lisse
Duin- & Bollenstreek telefoon: 0252-410460 of mail: nico.groen@casema.nl

Donateur of lid worden? Maak € 18,00 respectievelijk € 40,25 over op NL32 INGB 00005 61947
t.n.v. KNNV afdeling Bollenstreek te Hillegom o.v.v. 'Donatie' en/of 'Con-
tributie'. Donateurs ontvangen de Duinrel. Leden krijgen daarnaast ook
het blad Natura van de landelijke KNNV. Het lidmaatschap of donateur-
schap starten of beëindigen kan alleen per kalenderjaar. Opzeggen moet
vóór 1 november per brief of e-mail gebeuren bij de ledenadministratie.

ontwerp omslag Thomas van Haaster

ontwerp logo Sarah Humphrey

foto's omslag

Voorkant: "Zingende Blauwborst", Thomas van Haaster
Achterkant: "Zingende Gekraagde Roodstaart", Sjaak Weijers
Achterkant binnen: "Groot dooiermos op hekwerk", Adrie van Dam

De volgende Duinrel verschijnt half september 2021.
De sluitingsdatum voor de kopij is 15 augustus 2021.

De Duinrel is het kwartaalblad van Natuurvereniging de Bollenstreek, onderdeel van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. De vereniging organiseert activiteiten zoals lezingen en excursies met aandacht voor vlinders, vogels, libellen en planten. Informatie over de vereniging vind je op de website: <https://bollenstreek.knnv.nl>.

De Duinrel, 27ste jaargang, nr. 2, juni 2021

Inhoudsopgave

<i>Van de redactie</i>	42
<i>Jaarverslag van 2020</i>	43
<i>Herkomst van vogelnamen</i>	45
<i>Meten is weten!</i>	49
<i>Mossen en Korstmossen op Tespelduyn</i>	52
<i>Bollen en knollen op Tespelduyn</i>	54
<i>Broedvogels op Tespelduyn</i>	57
<i>Patrijzenproject en de voederton op Tespelduyn</i>	60
<i>Huiszwaluwen welkom bij Bed & Breakfast</i>	62
<i>Gierzwaluwen in Hillegom</i>	64
<i>Gedicht: Biodiversiteit</i>	68
<i>Waarnemingen 11 februari t/m 10 mei</i>	69
<i>Activiteitenprogramma</i>	77

Van de redactie

Door: Annelies Moolenaar, Cees Timmermans en Thomas van Haaster

Het was wel heel koud dit voorjaar! Maar toch zongen de vogels weer volop, zoals de Witgesterde Blauwborst en de Gekraagde Roodstaart, kleurrijke vogels uit onze eigen Duin- en Bollenstreek. Zij zetten de toon van vrolijkheid op de kaft van deze nieuwe Duinrel!

Goed verklaarbare namen dragen deze vogels trouwens vanwege hun uiterlijk. Maar bij andere vogelsoorten is het soms minder duidelijk waarom ze heten zoals ze heten. Dat brengt ons bij de taalwetenschap. Een jeugdige vogelaar, bijna afgestudeerd op dit gebied, heeft speciaal voor ons een interessant stuk geschreven over de herkomst van vogelnamen.

Ook mossen dragen vaak uiterlijk beschrijvende namen, zoals het Groot dooiermos (zie binnenzijde kaft, een pluk groeiend op een vangnet op Golfbaan Tespelduyn). Maar het luistert nauw: is het een Purpersteeltje of een Purperschaaltje dat daar als een paarsige waas voor de ogen komt? U komt ze tegen bij de resultaten van de maandelijkse tellingen op Tespelduyn. Daar zijn ook vele bol- en knolgewassen op naam gebracht en de broedvogels geteld. En wie dan nog niet stoppen kon, zetten het tellen voort in diens dagelijkse rit van het huis naar het werk. Verder vindt u in dit nummer mooie bijdragen over de zorg voor het behoud van Huiszwaluw- en Gierzwaluwnesten in onze regio.

In het jaarverslag van 2020 haalt onze voorzitter herinneringen op aan het bizarre coronajaar. Maar gelukkig: we kunnen er anno 2021 weer enigszins op uit! Er is een nieuw excursieprogramma wat, weliswaar nog in beperkte vorm, weer opgestart wordt! Wel een kleine kanttekening: een deel van de excursies die in het Activiteitenprogramma van deze Duinrel staan, hebben inmiddels al plaatsgevonden. Dit komt doordat de productie van de Duinrel door omstandigheden wat vertraagd is geweest.

We attenderen u nog eens op ons mailadres: deduinrel@gmail.com. Wilt u dit adres (blijven) gebruiken wanneer u een stukje instuurt voor de Duinrel? En eventuele foto's graag gewoon als een los e-mailbestand met bijlage meezenden, en niet apart via bijvoorbeeld WeTransfer. Want tegen de tijd dat de redactievergadering plaatsvindt, is de beschikbare tijd om te downloaden vaak al verlopen. Vindt u het trouwens leuk om met foto's en teksten te knutselen, bent u handig met Word en vist u met plezier spelfouten uit de krant? Ons driekoppige redactieteam kan altijd versterking gebruiken. Laat het ons weten!

Veel leesplezier!

Jaarverslag van 2020

Door: John van Velzen

Wat een geweldig jaar hebben we gehad in 2019. Een geweldig jubileumfeest t.g.v. ons 25-jarig bestaan, veel excursies, lezingen en veel van elkaar geleerd. En dat met een club fijne actieve vrijwilligers. We hadden zin in 2020 en hadden weer van alles op de rol gezet om dat jaar te organiseren. Plannen waren er voor het Kennemermeer, een wandeling door de Boterhuispolder en eens op bezoek op de Markerwadden. En toen kwam “My lady” Corona. Ik hoef haar niet meer voor te stellen. Wat kan zo’n mens een hoop in de war sturen. Heel NL en zelfs de hele wereld, werd platgelegd. Ook onze vereniging, onvoorstelbaar, kon even weinig meer dan betere tijden afwachten.

Het eerste kwartaal van 2020 hebben we nog wel het nodige ondernomen. Onder leiding van Clarence Wever werd de traditionele pannenkoekenwandeling gelopen waarbij we heerlijk door de AWD hebben gezworven. En in februari werd voor een volle zaal (dat mocht toen nog) een prachtige fotopresentatie gegeven over de flora en fauna in de Alpen. Dat was om ons alvast gek te maken voor wie nog geen vakantie had gepland.... En ook een voorjaarswandeling over Tespelduyn hoorde nog tot de mogelijkheden.

Kortom, het voorjaar begon qua activiteiten prima. Maar niet alles zat mee. Heel triest was het wegvallen van de ons zo geliefde Co Mesman. Co was vanaf het begin lid van onze vereniging en was van grote waarde door zijn grote kennis over vlinders en libellen. Daarnaast wist hij ontzettend veel over paddenstoelen. Hij heeft hierover ook menig avondje in de Klister gepresenteerd. We hadden Co altijd graag mee. Co was de vriendelijkheid zelve en je zocht hem graag op. In onze Duinrel van juni vorig jaar hebben we Co nog eens in het licht gezet.

Maar hoe kom je een dergelijk “blijf vooral uit elkaars buurt”-jaar dan nog door? Ook voor onze natuurvereniging een uitdaging. Wij beleven de natuur over het algemeen in groeps- of verenigingsband. Maar natuur kun je ook (niet zelden juist) alleen of met z’n tweeën beleven. We hebben onze leden gevraagd om eigen natuurervaringen met ons te delen. En van die gelegenheid werd gretig gebruik gemaakt. Van spontane ontmoetingen met vossen tot het tellen van bijen in de tuin, van het zoeken naar Beflijsters en Ransuilen tot het lopen van een blokje rond het huis op zoek naar alles wat beweegt, van vakanties in de Ardennen tot diverse verhalen over onderzoek en avonturen in de eigen tuin. Zelfs een onder-

zoek naar intelligentie bij paddenstoelen kwam aan de orde. Kortom, bij velen onder ons stond (en staat natuurlijk) natuur nog steeds op nummer 1.

Ook erg leuk was het oplossen van het raadsel van de week. Hierbij mochten de deelnemers een mysterieuze, ingewikkelde of raadselachtig foto oplossen. Voor mij vaak te ingewikkeld maar voor de diehards onder ons een echte uitdaging. Hier hebben velen veel plezier aan beleefd.

In de zomer lieten onze bewindvoerders de teugels weer wat vieren en mochten we er, zij het met de nodige omgangsregels, weer op uit. Corona blijkt niet zo van warmte te houden dus dat kwam ons goed uit. Snel een zomerwandeling op Tespelduyn georganiseerd, een rondje gefietst om de bij ons nog zo vertrouwde Veldleeuwkerk te horen zingen en voor velen was het weer genieten tijdens een libellenexcursie.

In oktober hebben we het met inachtneming van een streng protocol aangedurfd om in het schip van de gereformeerde kerk naast De Klister de uitgestelde ledenvergadering te houden. Een prettige en soepele vergadering die met een mooie fotoreportage van natuur rond San Diego door Jos van Schie werd afgesloten.

We hebben een vernieuwde website die samen met de KNNV is vormgegeven. Gebruiksvriendelijker, informatiever en aantrekkelijker om er in rond te struinen. Het is van harte aan te bevelen onze website eens te bezoeken. Wie wij zijn, wat we doen, ons programma, alles kunt u er snel en gemakkelijk in vinden.

Tenslotte mogen onze waarnemingen niet onvermeld blijven waarbij Sarah Humphrey met niet aflatende ijver elk kwartaal alle waarnemingen bij ons in de regio verzamelt. Er wordt veel gezien dus Sarah heeft het maar wat druk met de registratie. Lepelaars zijn inmiddels heel gewoon bij ons in de regio. Maar het scoren van Casarca's, een Zeearend die overvliegt, een Rode Wouw, Bokje, Boomvalk, Zomertortels en zelfs een Hop maakt het vogelen wel erg bijzonder. Houd de ogen dus goed open, zo gewoon is het allemaal niet wat er overvliegt.

Een leuk jaar was het niet. We hebben echter veel met elkaar kunnen delen en hebben onze liefde voor de natuur in meest brede zin behouden. We zijn optimistisch voor 2021. Steeds meer mensen zijn gevaccineerd, de temperatuur stijgt en het risico dat we "My lady" Corona tegen gaan komen wordt steeds kleiner. Zoals deze Duinrel laat zien durven we weer wat meer te organiseren. We gaan er weer voor en ik hoop u allen op een van onze activiteiten te mogen ontmoeten!

Herkomst van vogelnamen

Door: Gerard Spaans (zoon van Annelies Moolenaar)

Waarschijnlijk zijn niet veel natuurliefhebbers bekend met het onderzoeksveld van de etymologie: de studie naar de herkomst van woorden. Als historisch taalkundige houd ik mij doorgaans bezig met historische ontwikkelingen van taal, maar ik houd ook erg van vogels. Het overlappingsgebied van die twee interesses is de vogelnaametymologie, ofwel de herkomst van vogelnamen. Dit gebied trekt vanzelfsprekend mijn interesse en in dit stuk wil ik graag beschrijven hoe sommige vogels aan hun naam zijn gekomen.

Eerst een kleine uitleg over hoe historische taalkunde werkt. Talen veranderen door de tijd heen en dat gaat via verschillende mechanismen. Zo worden er regelmatig woorden geleend uit andere talen; denk aan recente voorbeelden als *computer*, maar als een woord langer geleden is geleend, is het vaak al iets minder duidelijk, zoals ons woord *karbonade*, afkomstig van het Franse *carbonnade* ‘op houtskool geroosterd vlees’. De sprekers van een taal kunnen echter ook zelf de klanken van hun taal aanpassen in een bepaalde context, meestal zonder dat ze dat doorhebben. Zo is in het Nederlands ooit de klank *f*, als deze gevolgd werd door een *t*, veranderd in de klank die wij schrijven als *ch*. Dit is binnen de Germaanse talen enkel in het Nederlands gebeurd, waardoor we in het Nederlands *lucht* zeggen, terwijl het Duitse equivalent *Luft* is. Zo ook zeggen wij *zacht*, maar datzelfde woord luidt in het Engels *soft*.

Nu gaan we eindelijk vogelnamen onder de loep nemen! Van veel vogelnamen is wel duidelijk hoe ze tot stand gekomen zijn. Dat betreft onder meer de volgende categorieën:

- Klanknabootsende namen (met een duur woord “onomatopeeën”): veel vogels zijn vernoemd naar hun roep of zang. Zeer inzichtelijke voorbeelden zijn de Oehoe en de Tijftjaf, maar ook bijvoorbeeld de Grutto, Wulp, Kauw en Kwak zijn naar hun geluid vernoemd.
- Omschrijving van het uiterlijk: denk aan de Zwarte Roodstaart, Geelpootmeeuw, Witgat en Kruisbek.
- Omschrijving van het gedrag: bijvoorbeeld Wespendief, Scharrelaar en Notenkraker.
- Omschrijving van het leefgebied (meestal als eerste deel van een samenstelling): bijvoorbeeld Strandleeuwerik, Waterspreeuw en Koereiger.

Ook combinaties van meerdere van deze categorieën komen veel voor: Grote Gele Kwikstaart, Boomklever en Bonte Vliegenvanger. Sommige exotische vogels gaan erg ver en vallen in drie categorieën, zoals de op Sri Lanka voorkomende Ceylon-goudborstbuulbuul en de op Madagaskar endemische Langstaartgrond-scharrelaar.

Een aantal vogelnamen zijn echter minder vanzelfsprekend. Laten we beginnen met de Patrijs. Via het Frans en Latijn komt deze naam uiteindelijk van het Griekse woord voor deze vogel: *pérdix*. Dit woord zien we ook terug in de wetenschappelijke naam voor deze vogel: *Perdix perdix*. Waarschijnlijk is dit een afleiding van het werkwoord *pérdomai* 'een wind laten' en is de patrijs vernoemd naar het geluid dat hij maakt bij het opvliegen!

Ook een paar leuke herkomsten vinden we in de familie van de Futen: het woord Dodaars is een samenstelling van *dot* 'pluk veren' en *aars* 'achterwerk'. Deze vogel is dus vernoemd naar de dot pluis op zijn achterste. Een vergelijkbare herkomst zien we waarschijnlijk bij de Fuut. Hoewel er ook wel gedacht wordt dat dit een klanknabootsende naam is, maken Futen geen geluid dat lijkt op *fuut*. Waarschijnlijker is dat het een verkorting is van *aers-voet*, zoals de Fuut vroeger genoemd werd, omdat de poten van de Fuut zo ver naar achteren zijn dat ze tegen het achterste aan zitten. De taxonomische naam voor de Futenfamilie is ook *podicipedidae*, Latijn voor 'aars-voetigen'.

Een minder leuke, maar niettemin interessante woordherkomst vinden we bij de snippen. Het woord snip is zelf niet echt boeiend, maar in het Engels vinden we een tamelijk treurige afleiding van *snipe* 'snip': de *sniper*! Vanwege de zigzaggende vlucht is de snip moeilijk te schieten, maar een sniper is dus zo goed dat hij/zij zelfs een snip kan raken....

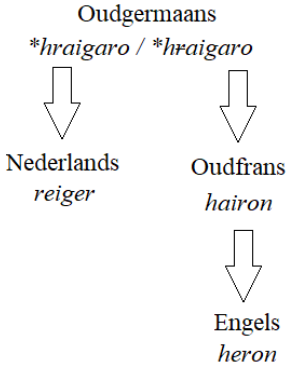
Het Germaans heeft een hele serie woorden die iets vooruitstekends aan het gezicht aanduiden, beginnend met *sn-*, bijvoorbeeld *snuet*, *snoet*, *snavel* en *snoek*. De snip hoort hier ook bij vanwege de opmerkelijk lange puntige snavel.

Een interessant geval is het verband tussen ons woord reiger en het Engelse woord heron 'reiger'. Ogenscheinlijk twee heel verschillende woorden, maar geloof het of niet: ze zijn aan elkaar verwant! Het Nederlandse woord *reiger* luidde zo'n 2000 jaar geleden nog iets als **hraigaro*. Er ontstond toen echter ook een nevenvorm waarbij de eerste *r* verdween: **haigaro*. In het Oudnederlands vinden we eenmaal het woord *heigero*, hetgeen een voortzetting hiervan moet zijn. Vermoedelijk werden de twee vormen **hraigaro* en **haigaro* dus naast elkaar gebruikt, maar heeft in het Nederlands de tweede vorm het onderspit gedolven.

Sprekers van het Oudfrans hebben **haigaro* echter overgenomen uit een oude Germaanse taal en het woord is enigszins verfranst tot *hairon*. Vervolgens is dit woord in het Engels weer geleend als *heron*.

Hieronder is het verhaal nog even schematisch weergegeven als samenvatting. Conclusie: het Engelse *heron* is een verfransing van een oude nevenvorm van *reiger*!

PS: Het sterretje bij de eerder geschreven woorden betekent dat het woord niet overgeleverd is in bronnen. We weten dus niet of dit woord echt ooit zo bestaan heeft, maar waarschijnlijk heeft er een woord bestaan dat er ongeveer zo uitgezien heeft.

Tot slot nog wat roofvogelterminologie. In de naam kiekendief zit het woord *kieken*, een dialectale vorm van het woord *kuiken* (vergelijk ook het Engelse *chicken*). Een Bruine Kiekendief is dus een bruine vogel die kuikens rooft!

We nemen nu een duik in de wereld van de arenden: de Germaanse talen hadden vroeger een gemeenschappelijk woord *aro* of *ar(e)* 'arend'. In het Nederlands zijn daar in de loop der tijd een *-n* en een *-d* achter geplakt, waardoor ons huidige woord arend luidt. Zonder die toegevoegde klanken vinden we het woord echter ook nog terug in de naam van de Sperwer: dat is een samenstelling van *spreeuw* en het arendwoord (met verzwakking van de klinker tot een stomme *e*). Een Sperwer is dus een spreeuw-arend: een roofvogel die Spreeuwen eet! (De omwisseling van de klinker met de *r*, de volgorde zoals in het woord *sperwer*, zien we ook in het Engelse woord *sparrow*. Zo'n wisseling van een *r* met een klinker komt vaker voor, zoals goed te zien is in het rangtelwoord van het getal drie. Je verwacht drie-de, maar dit is ooit derde geworden.).

Het houdt nog niet op: in het Middelhoogduits vinden we het arendwoord in het woord *adelar*, een samenstelling was van *adel* 'edel' en *ar* 'arend'. In het moderne

Duits is dit *Adler* geworden en het Nederlands heeft het geleend als adelaar. Nu weet je dus ook gelijk waarom *adelaar* een woord is dat geen soort aanduidt: het is een leenwoord uit het Duits met dezelfde overkoepelende betekenis als ons woord *arend*.

Zijn we nu klaar met arenden? Bijna! De Aalscholver werd vroeger nog *Schollevaar* genoemd, waaraan later een verduidelijkend element *aal* is toegevoegd. De reden hiervoor was ofwel dat de hals aan een aal deed denken, ofwel dat hij vis eet (waaronder een enkele keer aal). Hoe dan ook, het woord *schollevaar* is wederom een samenstelling, met als eerste deel een werkwoord *scholf/scholven* dat afkomstig is van een Germaans woord voor 'een schrapend geluid maken' en het tweede deel is, u raadt het vast al, het arendwoord. Historisch gezien is een aalscholver dus een soort visarend die een schrapend geluid maakt. Nog een leuk feitje: de woorden *aalscholver* en *schollevaar* zijn anagrammen!

Er zijn helaas ook vogelnamen waarvan nog onduidelijk is hoe we ze moeten interpreteren. Enkele voorbeelden zijn Merel en Ekster, wat waarschijnlijk woorden zijn die door de oude Germanen werden geleend uit oorspronkelijke talen in Europa, die nu niet meer gesproken worden. Stel je hierbij voor: een groep Germanen loopt naar Noord-Europa en ziet een mooie zwart-witte vogel zitten. Ze vragen aan de lokale bevolking wat het is en krijgen als antwoord een woord dat voor hen klinkt als *ekster*. Zij noemen de vogel daarom zelf *ekster*.

Een ander voorbeeld is IJsvogel. Dit lijkt een heel eenvoudig te interpreteren woord ('vogel die bij het ijs leeft'), maar dit kan haast niet het oorspronkelijke idee zijn, sinds ijs juist de grootste vijand is van de ijsvogel. Een van de meest gangbare theorieën is dat *ijs*- een verkorte vorm of verkeerde interpretatie is van *ijzer* en dat de vogel vernoemd is naar de metalige kleuren. Zo'n verkeerde interpretatie kan ontstaan zijn wanneer mensen in de winter vaker IJsvogels zagen, omdat ze dan meer opvallen. Echter, op basis van oudere vormen van woorden voor de IJsvogel is niet vast te stellen waarom de IJsvogel zo heet. Ook de woorden ervoor in bijvoorbeeld het Duits en het Zweeds geven geen uitsluitsel.

Ik hoop dat ik heb kunnen laten zien dat vogelnamen interessant kunnen zijn, maar ik kan me goed voorstellen dat lang niet alles duidelijk is wat ik hier heb proberen te vertellen, of dat je vragen hebt over andere vogelnamen. Als je meer wil weten over een bepaalde vogelnaam, stuur me dan vooral een mailtje: gjspaans@hotmail.com. Het mag dus ook over vogelnamen gaan die ik hier niet besproken heb, of over namen in andere talen dan het Nederlands.

Metten is weten!

Door: Paul Venderbosch

In 2020 werkte ik voor een bedrijf dat de groenvoorziening in het openbare groen van diverse dorpen in de Haarlemmermeer onderhoudt. Naast het gegeven dat ik, naast het wied- en schoffelwerk regelmatig werd afgeleid in mijn werk door diverse beestjes die ik tegen kwam (kevers, vlinders, sprinkhanen), vond ik het weer heerlijk om 's ochtends vroeg (we begonnen om 7 uur) het aantal vogels te tellen die ik vanaf mijn fiets zag en hoorde. Op zich geen spectaculaire waarnemingen, maar het leek me toch interessant de resultaten daarvan eens te delen met mijn medeleden van de vereniging. Want we hebben allemaal zo doordeweeks onze vaste ritten op de fiets of in de auto (of te voet). En hoe leuk is het om deze waarnemingen gewoon eens vast te leggen en te laten zien?

Welke route?

De route die ik reed was circa 5 km lang en ik deed er circa 20 minuten over. De route loopt eerst door wat woonwijken van Hillegom, dan door Beinsdorp, vervolgens langs de velden en de sloot bij de Venneperweg (waar het 's ochtends nog rustig was) en dan het laatste stuk langs de IJweg in Nieuw-Vennep.

Hoe telde ik?

Alleen in de ochtend telde ik de vogels. 's Middags telde ik niet omdat ik dan leeg was door het werk. Ik telde niet het aantal individuen maar het aantal soorten. Zowel de zichtwaarnemingen als de hoorwaarnemingen werden daarbij door mij vastgelegd. Niet alleen de locatiegebonden vogels werden geregistreerd, maar ook overvliegende soorten.

Resultaten

Uiteindelijk zijn bij 51 ritten de waarnemingen geregistreerd in de tijdsperiode van 28 april tot en met 21 augustus 2020. Tijdens die 51 ritten zijn er in totaal 60 soorten waargenomen. De waargenomen soorten staan in de tabel. Het gemiddeld aantal soorten dat per rit werd waargenomen was 20. Het hoogste aantal waargenomen soorten werd geregistreerd op 27 mei en bedroeg 29 soorten en het laagste aantal waargenomen soorten werd geregistreerd op 11 augustus en bedroeg 7 soorten. Twee ritten vonden plaats op regenachtige dagen. De ervaring is vaak dat er minder vogels waargenomen worden op regenachtige dagen. In dit geval waren de aantallen op deze regendagen niet veel lager dan op de andere dagen.

Soortnaam	#		#		#
Aalscholver	3	Houtduif	51	Roodborst	23
Blauwe Reiger	20	Huiszus	47	Scholekster	15
Boerenzwaluw	2	Huiszwaluw	2	Soepeend	34
Boomkruiper	22	Kauw	46	Soepgans	33
Buizerd	1	Kleine karekiet	14	Spreeuw	28
Ekster	42	Kleine Mantelmeeuw	29	Staartmees	1
Fazant	2	Knobbelzwaan	2	Stormmeeuw	24
Fitis	15	Kokmeeuw	4	Tjiftjaf	27
Fuut	3	Krakeend	5	Torenvalk	1
Gaai	3	Kuifeend	6	Tuinfluitter	3
Gierzwaluw	8	Koolmees	34	Turkse Tortel	44
Grasmus	12	Lepelaar	3	Vink	6
Grauwe gans	4	Meerkoet	39	Visdiefje	6
Groenling	4	Merel	50	Waterhoentje	14
Grote bonte specht	1	Muskuseend	2	Wilde eend	49
Grote Canadese gans	3	Nijlgans	5	Winterkonink	45
Grote Zilverreiger	1	Pimpelmees	14	Witte kwikstaart	4
Haan/hen/kip	16	Postduif	3	Zwarte kraai	29
Halsbandparkiet	33	Putter	16	Zilvermeeuw	27
Heggenmus	24	Rietzanger	2	Zwartkop	30

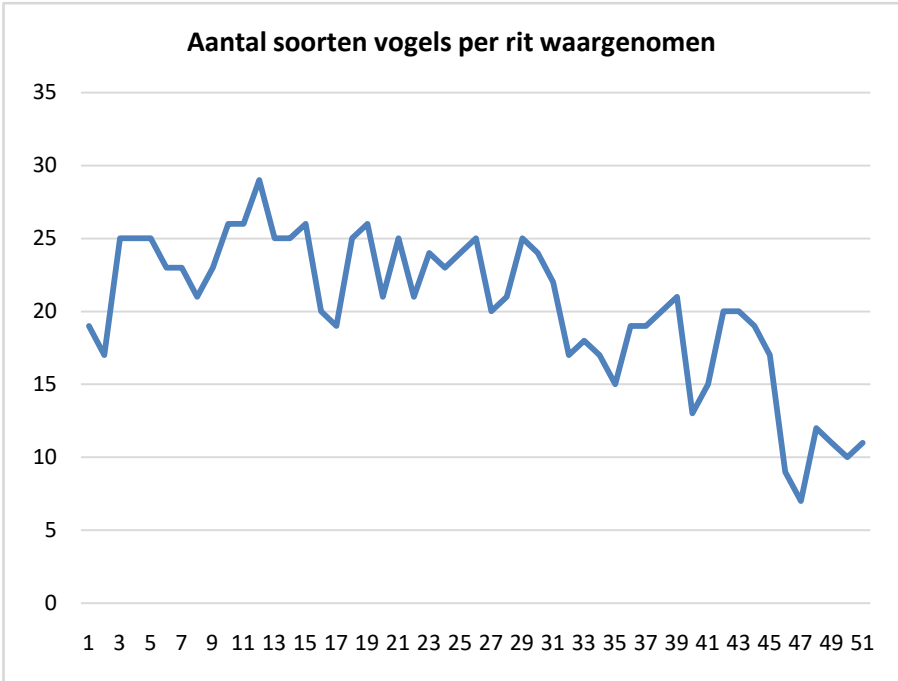
= Het aantal ritten waarop een vogelsoort is waargenomen in 2020

Bijzonderheden

De enige vogelsoort die bij elke rit werd waargenomen was de Houtduif. De vogelsoorten die het minst werden waargenomen waren Buizerd, Grote Bonte Specht, Grote Zilverreiger, Staartmees en Torenvalk. Zij werden slechts bij 1 rit waargenomen. Leuk is natuurlijk om het verloop van het seizoen te kunnen volgen in de waarnemingen. Ik ben gestart met de registratie op het moment dat de Fitis en de Tjiftjaf al weer in het land waren. De laatste keer dat ik de Fitis hoorde tijdens de ritten was op 12 juni. Daarna liet hij zich niet meer horen. De Tjiftjaf liet zich horen tot 22 juli. In het dagelijkse leven hoor ik deze vogels veel langer. Soms wel tot in november, december. Andere bijzonderheden waren dat een aantal soorten altijd op één plek werden gehoord: de typische broedgevallen. Voor de Grasmus was dit in Beinsdorp langs het fietspad, vlak voor het viaduct van de N207. De Kleine Ka-

rekiet liet zich daar ook altijd horen. De Huismussen lieten zich meestal horen in Elsbroek en een koppel ook in de straten van Beinsdorp. Buitenaf langs de Venneperweg zag of hoorde ik die amper. Verder viel het me als echte "Bollenvogelteller" op dat de twee soorten die ik volop zie in de Bollenstreek aan de andere kant van de Ringvaart tijdens deze ritten ook echt niet werden waargenomen: onze Gele Kwikstaart en de Veldleeuwerik.

Oproep

Heb jij ook dat je bepaalde vogels/planten of dieren telt bij een rit die je periodiek maakt over een langere tijd? Laat het ons weten! Deze informatie is erg waardevol om de biodiversiteit van de streek in de kaart te brengen. Al is het maar het dagelijkse loopje met de hond, of de dagelijkse fietstocht vanaf je woning naar het station. Mijn maximum aantal daarvan is 20 soorten. Of de zondagswandeling die je elke week doet. Handig daarbij zijn de vele apps die er tegenwoordig zijn ontwikkeld om deze waarnemingen qua tijd en locatie direct vast te leggen. Meer weten? Laat het me weten!

Mossen en Korstmossen op Tespelduyn

Door: *Adrie van Dam*

In 2021 inventariseert een werkgroep van KNNV de Bollenstreek elke maand de natuur op Golfbaan Tespelduyn. Elke maand schrijven we ook een verslag over een specifieke soort. In februari besteedden we aandacht aan de mossen en korstmossen op Tespelduyn.

Mossen en Korstmossen worden vaak in één adem genoemd, terwijl het twee verschillende soorten organisme zijn. Wat het er ook niet gemakkelijker op maakt is dat veel namen van korstmossen eindigen op mos, zoals Groot dooiermos of Melig takmos en dat is heel verwarrend. Mossen zijn heel kleine plantjes en groen van kleur. Een korstmos is geen plant maar een schimmel die in symbiose leeft met een bepaald soort alg; ze kunnen dus niet zonder elkaar. Korstmossen hebben meestal de kleur grijs, bruin, geel of oranje. Mossen en korstmossen worden wel vaak op dezelfde plek gevonden.

Bloemen van de Grijze haarmuts (Adrie van Dam)

Mossen

Mossen houden van natte omstandigheden en worden in de tuin vaak als lastig gezien, maar mossen zijn heel nuttig en een belangrijke schakel in ecosystemen. Mossen zijn heel sterk en het zijn echte pioniers. Waar planten geen kans hebben om te groeien, verschijnen mossen. Ze kunnen tegen grote temperatuurwisselingen. Mossen zijn eenvoudige plantjes. Ze hebben blaadjes en geen bloemen, maar kapsels waarin sporen zitten die door de wind verspreid worden. Deze sporenkapsels zijn kleine doosjes op steeltjes en hebben verschillende vormen. Mossen kunnen zowel op steen, hout als op de grond groeien.

Purpersteeltje is zodevormend mos en heeft een lange vruchtsteel met een purperrode kleur, waardoor je deze soort vrij gemakkelijk kunt herkennen. In de duinen zie je vaak grote plekken met deze opvallende purperrode kleur.

Gewoon muisjesmos is een grappig bolvormige mosje dat zijn naam dankt aan zijn grijze haren. Inderdaad is het net een muisje dat je ziet zitten. De blaadjes zijn groen, maar hebben aan de top een lange doorschijnende glashaar. Deze geven de grijsachtige kleur aan het mos. De haren hebben een belangrijke functie, ze beschermen het mos tegen uitdroging.

Grijze haarmuts is ook een veelvoorkomende soort. De kapsels hebben bleke stervormig afstaande tanden.

Korstmossen

Korstmossen halen hun bouwstoffen uit water en lucht. Ze zijn heel gevoelig voor de luchtkwaliteit en milieu- en klimaatveranderingen. Korstmossen worden vaak gebruikt als indicator voor ecologische veranderingen. Er zijn korstvormige korstmossen die als een plakkaatje op de ondergrond groeien en er zijn bladvormige korstmossen. Dit zijn geen echte blaadjes maar lobben. Ook zijn er korstmossen die struikvormig zijn. Korstmossen hebben kleine vruchtlichaampjes waar de sporen van de schimmel uit komen; de apotheciën.

Het Purperschaaltje is een korstvormige korstmos en zie je vaak op de stam van jonge bomen met een gladde schors. Het zijn lichte vlekken met diep paarszwarte rondjes. Als je erop let, zie je het heel vaak.

Groot dooiermos is een bladvormig korstmos en heeft opvallende gele ronde schijfjes, dit zijn de apotheciën en deze lijken net op gebakken eitjes. Ze groeien bijna overal: op bomen, steen, beton, metaal en asfalt. Op Tespelduyn zie je ze ook in de vangnetten.

Melig takmos is een struikvormige korstmossoort en groeit op bomen. Ze zijn een indicatie dat er veel CO² in de lucht zit.

Bollen en knollen op Tespelduyn

Door: Arie Dwarswaard

In maart besteedden we in ons verslag van de inventarisatie aandacht aan de bollen en knollen op Tespelduyn.

Verrassend is het niet, maar wel leuk. Landgoed & Golfbaan Tespelduyn ligt midden in de Bloembollenstreek, dus de kans dat hier bollen en knollen groeien en bloeien is groot. Vooral het voormalige binnenduinbos tegenover het restaurant is voor deze groep interessant. Tijdens de inventarisatieronde op 20 maart kwamen we er een flink aantal van tegen.

Bollen en Knollen

Even kort iets over bollen en knollen. Deze ondergrondse plantendelen zijn vooral een handige overlevingsstrategie. Planten die een bol of een knol maken, kiezen voor extra zekerheid als het om hun toekomst gaat. Niet alleen via zaad blijft de soort in stand, maar ook nog eens via een bol of een knol. Bollen en knollen zijn niet meer dan voorraden zetmeel, waaruit de plant kan putten als hij gaat groeien. Tijdens de groei stuurt de plant weer nieuwe hoeveelheden suikers en zetmeel naar de bol of de knol, om zo weer klaar te zijn voor een nieuw seizoen. De reden dat deze planten dit doen, is dat ze van oorsprong vaak groeien in gebieden waar het in de winter bitter koud is en in de zomer schroeïend heet. Dan kun je maar het beste zorgen dat je ondergronds blijft. Als de tijd gunstig is (voorjaar of najaar) gaan ze bloeien.

Kleine bolletjes, net uitgebloeid, waren het Gewoon sneeuwkllokje (*Galanthus nivalis*). Dit is het meest gangbare sneeuwkllokje dat er is. Lastig te zeggen of het hier een plant betreft, die tot de inheemse flora behoort, of is aangeplant. Als dat laatste zo is, dan is dat in ieder geval al heel lang geleden gebeurd.

Ook de Bonte krokus (*Crocus vernus*) was bijna aan het einde van zijn bloeitijd. Op Tespelduyn staan paarse exemplaren. Dit betreft een van de vele tientallen variëteiten die binnen de Bonte krokus bestaan. In februari vonden we nog een andere krokus, die doet denken aan de Boerenkrokus (*Crocus tommasinianus*). Beide soorten komen van oorsprong niet uit Nederland, maar zijn ooit vanuit Zuid-Europa in ons land terechtgekomen.

Bijzonder is dat op Tespelduyn vier van de zes soorten Scilla zijn te vinden die in de nieuwste editie van Heukels' Flora van Nederland (24ste druk, 2020) zijn vermeld. Vorige maand troffen we al de Streephyacint (*Scilla mischtschenkoana*) aan, die ik aanvankelijk aanzag voor de Buishyacint (*Puschkinia libanotica*). Belangrijk verschil tussen beide soorten, is dat bij de laatste er in het hart van het bloempje

echt een buisvormig orgaan te zien is, dat bij de Streephyacint ontbreekt. Massaal bloeit nu de vroege Sterhyacint (*Scilla bifolia*). Daarbij is wel iets bijzonders aan de hand. De hoofdkleur binnen deze soort is blauw, maar roze en wit komen ook voor. In het bos op Tespelduyn is er een enorme populatie roze bloeiende exemplaren te vinden en is de blauwe zeldzaam. De derde soort die nu bloeit, is de intens blauwe Oosterse sterhyacint (*Scilla siberica*). Zoals de Latijnse naam al aangeeft, betreft dit zeker geen inheemse soort, maar een bolgewas uit Klein Azië. Kenmerkend zijn de hangende bloempjes, meestal drie tot vijf per steel. Als vierde soort troffen we de Grote sneeuwroem (*Scilla forbesii*) aan. Deze valt op door de opstaande, grote bloemen, die tweekleurig zijn; azuurblauwe rand en een wit hart. Deze is als stinzenplant in Nederland ingeburgerd geraakt.

Narcis 'Jetfire' (Arie Dwarswaard)

Ook op een enkele plek te vinden op Tespelduyn is de Langbladige druifhyacint (*Muscari armeniacum*). De Nederlandse naam vind ik wat ongelukkig gekozen, omdat de meeste mensen juist dit bolgewas kennen als Blauwe druifjes. Merkwaardigerwijs is door de samenstellers van de nieuwe Heukels' Flora die naam gegeven aan de veel minder gangbare *Muscari botryoides*.

Narcissen

Wie nu langs Tespelduyn loopt of fietst, kan het niet ontgaan: de Narcis doet het heel erg goed op het landgoed. Van verre is aan de westkant van de terp dit jaar een knalgele baan narcissen te zien. Het is in de meeste gevallen lastig om te bepalen om welke variëteit het hier gaat. Misschien goed om te beseffen dat sinds eind 19e eeuw er meer dan 20.000 verschillende narcissenvariëteiten zijn geïntroduceerd. In dit verhaal kan ik gelukkig voor twee variëteiten een uitzondering maken.

Winterakonieten op Tespelduyn (Arie Dwarswaard)

De 'Tête-à-Tête' is de meest geteelde narcis in Nederland (meer dan 500 ha) en is vooral populair geworden omdat hij zo goed bruikbaar is als narcis op pot. Wie in de winter of het vroege voorjaar een potje narcissen koopt, maakt grote kans dat hij 'Tête-à-Tête' heeft gekocht. Deze narcis werd door veredelaar Alec Gray gewonnen uit een bijzondere kruising. Hij teelde de variëteit 'Cyclataz', die normaal gesproken geen zaad geeft. Net na de Tweede Wereldoorlog was er echter een jaar met afwijkend weer, waardoor er bij één plant van 'Cyclataz' sprake was van zelfbestuiving. Daaruit kon Gray drie zaden halen. Hij kweekte ze op en dat lever-

de drie populair geworden variëteiten op: 'Jumblye', 'Quince' en 'Tête-à-Tête'. Dit is bijzonder, omdat een kruising meestal heel veel zaden oplevert en als het meezit er maar één variëteit uit komt die populair wordt.

Narcis 'Jetfire' is direct herkenbaar aan zijn feloranje trompetje en hoort bij de groep *cyclamineusnarcissen*. Deze groep dankt zijn naam aan de in Spanje groeiende *Narcissus cyclamineus*, die, zoals de naam al zegt, kroonbladeren heeft die sterk naar achteren staan, net als bij de cycluslaam.

Andere bollen

Nog niet in bloei, maar al wel gevonden op Tespelduyn is de Italiaanse aronskelk (*Arum italicum*), die goed herkenbaar is aan de lichter gekleurde aderen in de langwerpige bladeren. Ook deze plant is een knolgewas. Als je hem uitgraaft, vind je veel kleine knolletjes. De bloei valt begin mei en levert een bijzonder fenomeen op. De bloeikolf bevat onderin de stamper en de meeldraden, waar insecten naar toe worden gelokt door een specifieke geur die de plant afscheidt. Om het keteltje te bereiken waarin stamper en meeldraden zitten, moeten de insecten een vernauwing passeren, waar uitsteeksels zitten. Deze kunnen wel toegang geven tot het keteltje, maar als het insect er eenmaal inzit, kan hij er niet meer uit. Pas als de plant bestoven is, zakken de uitsteeksels omlaag en kunnen de insecten weer naar buiten.

En als laatste knol noemen we nog de Winterakoniet (*Eranthis hyemalis*), die we in februari al vonden. Met zijn gele bloemen valt deze vroegbloeiër meestal goed op. Het is een echte schaduwplant en hij behoort tot onze stinzenflora.

Broedvogels op Tespelduyn

Door: Paul Venderbosch

In april besteedden we in ons verslag van de inventarisatie aandacht aan de broedvogels.

Tespelduyn herbergt veel soorten vogels. Bij de inventarisaties voor het verkrijgen van het GEO certificaat in 2018 werden 72 soorten geteld. Een aantal waar Tespelduyn trots op mag zijn. Enkele bijzondere soorten zijn hierbij de Blauwborst, de Veldleeuwerik en natuurlijk de Patrijs, die we de titel "ambassadeursoort" hebben meegegeven. Sinds 2020 wordt de Patrijs in de wintermaanden gevoerd op Tespelduyn in het kader van het Patrijzenproject Geestgrond van Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond en de Groene Motor. Sinds die tijd neemt het

aantal patrijzen op Tespelduyn voorzichtig toe. In april gingen we weer met 12 vrijwilligers van de KNNV Bollenstreek in gele hesjes gehuld de golfbanen op. De 72 soorten die we in 2018 telden, broeden niet allemaal op Tespelduyn. Zo heeft er geen Blauwe reiger op Tespelduyn zijn nest. Deze soort foerageert alleen rondom de sloten van Tespelduyn om zijn vissen te vangen. Enkele echte broedvogels zullen onderstaand de revue passeren.

Fuut op het nest op Tespelduyn (Sarah Humphrey)

Deel van de parkholes (Duinbos)

Dat er dit voorjaar al gebroed is bleek al snel langs het fietspad (Tespellaan) aan de oostzijde van de parkholes. Een moeder Wilde Eend met 10 kuikens beschermde haar jongen. En aan de westzijde van de vijver voor het restaurant vonden we een leeggegeten ei. Waarschijnlijk van een Meerkoet. Rovers zijn er genoeg: Kauwtjes, kraaien en de diverse soorten meeuwen. In het bos van de parkholes hoorden we veel algemeen voorkomende broedsoorten als Merel, Tjiftjaf, Vink,

Zwartkop, Boomkruiper, Roodborst, Putter, Winterkoning en diverse mezen. De Koolmees en Pimpelmees zijn het meest talrijk. Ook de Grote Bonte Specht broedt op Tespelduyn en zijn werk laat ook zijn sporen na in enkele bomen. Verder werd de Fitis weer gehoord die net binnen is gekomen als zomergast. Ook dit is een vaste broedvogel op Tespelduyn.

Tespellaan

Het fiets- en wandelpad van de Houtvesterslaan en de Tespellaan geeft ons ook een beeld van de broedvogels die kenmerkend zijn voor de Bollenstreek. We spotten daar de Kievit, de Tureluur en natuurlijk de Veldleeuwerik. Af en toe vragen we ons af of we deze soorten wel mogen betitelen als broedvogels van Tespelduyn omdat ze op de bollenvelden voorkomen waar ze de rust vinden om te broeden. Anders is dit voor de Patrijs. Ofschoon we nog geen nest met eieren hebben gevonden van de Patrijs weten we inmiddels na jaren tellen dat de Patrijzen met hun jongen regelmatig foerageren op het terrein van Tespelduyn. We hebben twee broedparen. Eén aan de westzijde van de terp en één aan de oostzijde. Patrijzen leggen hun eieren in mei die dan in juni uitkomen. Een andere vaste gast en broedvogel van Tespelduyn is de Fazant. Ze worden geregeld gespot aan de westzijde van de terp waar ook de schapen lopen om de werkpaden aan deze zijde van de terp al grazend begaanbaar te houden.

Broedvogels op en rondom de terp

Op de terp van Tespelduyn zelf broeden niet zo veel vogels. De afwisseling van de holes met de aangeplante dennen vormt op zich een goede plek waar we regelmatig ook vogels zien foerageren, zoals de Meerkoeten, Wilde eenden en de Witte kwikstaarten. De plekken aan de voet van de terp, die begroeid zijn met struweel, riet en bramen zijn veel meer een broedparadijs voor vogels. Daar zien we elk jaar soorten als Putter, Grasmus, Groenling, Heggenmus en Kneu. Langs het Steengrachtkanaal (de grenslijn tussen Tespelduyn en de Hoogeveense Polder) zien we de Kuifeend, Krakeend en af en toe de Slobeend. Bij de inventarisatie in april 2021 stuitte we op drie grote eieren van een moeder Grauwe Gans die zich schuil probeerde te houden in het riet, maar toen we langs liepen toch besloot weg te vliegen. Als zij zich stil had gehouden, hadden we haar wellicht over het hoofd gezien. Helemaal trots zijn we op de Blauwborst die zich ook in 2021 weer heeft laten zien in het riet langs het Steengrachtkanaal. In 2018 en de jaren daarna broedde deze soort steeds langs het Steengrachtkanaal en bracht daar jongen groot. Nog even en wellicht zullen we ook weer jonge Blauwborsten spotten. Verder is het natuurlijk spannend of de Torenvalk zijn nestkast zal gaan gebruiken op de plek waar nu de brug is gemaakt voor de uitkijktoren.

Broedvogels op de westelijke banen en rondom het restaurant

Op de westelijke banen van Tespelduyn geldt eigenlijk ook voor wat er geldt op de terp. De meeste broedvogels bevinden zich in het struweel en bosschages rondom de holes en in de waterpartijen die zijn aangelegd. En ook rondom het restaurant zitten nog veel vogels. De Kauwen vinden de schoorstenen reuze interessant. En een paar Houtduiven liet op 17 april nog een mooi paarritueel zien waarbij één van de Houtduiven met zijn/haar kop omlaag ging en met de staart omhoog. De staartveren werden daarbij gespreid. Maar ook de sloten rondom de parkeerplaats zijn aantrekkelijk. De Fuut heeft er een heerlijk rustige nestplaats gevonden. Kortom: Tespelduyn is voor vogels ook een waar paradijs!

Patrijzenproject en de voederton op Tespelduyn

Door: Maud van der Veen

Al meer dan 20 jaar hebben vrijwilligers van ANLV Geestgrond de aantallen Patrijzen en andere bollenvogels gevolgd. Daaruit blijkt dat de meeste soorten, zoals de Veldleeuwerik en de Gele Kwikstaart, het goed doen. Maar de Patrijs heeft het moeilijk; de aantallen zijn gedaald. Daarom neemt ANLV Geestgrond deel aan het Partridge Project van Vogelbescherming Nederland. In dat kader is een aantal maatregelen bedacht, die eraan bijdragen dat de leefomgeving van de Patrijs verbeterd wordt, zodat het aantal Patrijzen in de Bollenstreek weer kan toenemen. De maatregelen zijn gericht op:

- rust en beschutting. Patrijzen moeten kunnen wegkruipen voor jagers, zoals vossen en roofvogels. Daarvoor is hoog gewas, een bosje of een haag met onderbegroeiing nodig. Ook is een veilige plek nodig om te broeden;
- meer aanbod van insecten voor de jonge Patrijzen. Patrijzen leggen in het voorjaar 10 tot 15 eieren per nest. De jongen eten de eerste weken alleen insecten. In het begin zachte larven en bladluizen, later ook kevers, mieren en andere stevige kruiers;
- jaarrond voldoende aanbod van eten. Volwassen Patrijzen eten zaden en groene plantendelen, aangevuld met bessen en insecten.

Tespelduyn zou geschikt moeten zijn voor Patrijzen. De hellingen van de terp bieden voldoende gelegenheid om lekker weg te kruipen, net als het bollenlandschap dat langs de banen ligt. In de bosjes langs de baan is veel onderbegroeiing, waar

genoeg voedsel te vinden is. Vorig jaar waren er twee Patrijzennesten met jongen. En dit voorjaar zien we weer twee paartjes rond scharrelen.

De voederton

In de winter hebben we een voederton voor de patrijzen geplaatst met tarwe om de koude maanden te kunnen overbruggen. Om te volgen wat er gebeurt, heeft KNNV Bollenstreek deze wintermaanden een camera bij de voederton geplaatst. Dat gaf leuke plaatjes. Eksters komen regelmatig en vinden het wel makkelijk zo'n tafeltje op snavelhoogte. En ook de Fazant werd betrapt. Nog leuker was dat de Fazant vier vrouwtjes bleek te hebben. En tenslotte kwamen ook de Kauwtjes in groten getale langs. Voor hen is de tafel wat te hoog, maar een beetje springen en wild met je snavel heen en weer bewegen helpt goed. Iedereen genoot mee. En als het donker wordt laat de Bruine rat zich ook nog zien. Hij moet er echt voor werken, maar met enige krachtsinspanning lukt dat best. Hij trekt zich met zijn voorpootjes aan de rand omhoog.

De Fazant weet de voederton ook te vinden (Cees Timmermans en Thomas van Haaster)

Maar..., op de foto's is uiteindelijk geen Patrijs te zien. Ze zijn kennelijk wat came-raschuw. Gelukkig zijn ze wel zelfstandig de winter doorgekomen, gezien de zichtwaarnemingen buiten het gebied van de cameraopstelling.

Met dank aan Cees Timmermans en Thomas van Haaster voor het plaatsen van de camera's en het bekijken, determineren en verwerken van al die duizenden foto's!

Huiszwaluwen welkom bij Bed & Breakfast

Door: Cees Timmermans en Louis van Trigt

In de vorige Duinrel (maart 2021) stond een artikel over de Huiszwaluwenkolonie aan de Leidsestraat te Hillegom. Van die schuur stond op blz. 26 een foto, maar het onderschrift 'De Groene Bollenschuur' was onjuist. Het moest zijn: 'Oude Bollenschuur in Hillegom'. 'De Groene Bollenschuur' staat er vlakbij en is tegenwoordig de Bed & Breakfast van Marieke en Kees van Kampen. De historische houten bollenschuur die hier stond, is een paar jaar geleden gesloopt, aan de buitenkant in originele staat herbouwd, en van binnen omgetoverd tot een woonhuis. Aan de westkant is er een prachtige uitbouw verschenen, het Bed & Breakfast-gedeelte.

Plaatsing van de nestkasten aan de Groene Bollenschuur (Louis van Trigt)

Omdat de groene en de oude schuur zo dicht bij elkaar staan, leek ons ook de noordkant van de Groene Bollenschuur een geschikte plek voor Huiszwaluwen. De

noordrand van de oude schuur zat vorig jaar immers vrijwel vol. Om de zwaluwen een handje te helpen heeft Cees Timmermans samen met zijn buurman Gied Beckers twee overstekgoten met ieder zes kunstnesten voor Huiszwaluwen gemaakt. Deze goten zijn op 21 april, vlak nadat de eerste Huiszwaluw van dit jaar in deze omgeving was gesignaleerd, onder de dakgoot aan de noordkant van de groene schuur bevestigd. Hiermee hebben de zwaluwen een eerste uitbreidingsmogelijkheid, maar ook opvangmogelijkheid omdat de toekomst van de kolonie aan de oude schuur in verband met verbouwplannen onzeker is.

De Huiszwaluwnesten met overstekgoten en anti-klimstrips (Cees Timmermans)

Marieke en Kees van Kampen waren van het begin af aan enthousiast over dit plan. Minder enthousiast was de Erfgoedcommissie, die veranderingen aan historisch erfgoed positief moet beoordelen, om een Omgevingsvergunning te krijgen. Witte goten die 30 cm zouden uitsteken, ideaal en veilig met het oog op predatoren, zag men niet zitten. Daarom moesten de plannen worden aangepast. De kleur is daarom die van de schuur geworden met alleen een lichte kleur achter de nesten. Ook zijn de goten ingekort tot 20 cm, zodat ze net zo ver uitsteken als de dakgoot. Om te voorkomen dat de nesten voor onder andere Kauwtjes bereik-

baar worden, zijn de goten van anti-klimstrips voorzien. Met deze constructie kon de Erfgoedcommissie wel akkoord gaan. Het wordt spannend om te zien of de Huiszwaluwen de nestkommen gaan gebruiken. Om ze niet al te lui te maken is de bovenkant van de nestkommen open gelaten, zodat er voor de vogels zelf ook nog wat te metselen valt.

De nieuwe situatie is vanaf het fietspad langs de Leidsestraat goed te bekijken. Het volgende doel wordt de plaatsing van de Huiszwaluwentil in het bollenland op zo'n 100 meter van de oude schuur.

Gierzwaluwen in Hillegom

Door: Louis van Trigt

Rond de eeuwwisseling werd de oude smederij van Versteeg achter de Meerstraat in Hillegom gesloopt. Dit hoge gebouw herbergde van jaar tot jaar een grote kolonie Gierzwaluwen op de zolderverdieping. Een ultieme poging om de projectontwikkelaar van het appartementencomplex boven de winkel van Expert voor Gierzwaluwdakpannen te interesseren, strandde destijds, omdat de appartementen toen al verkocht waren.

Op 19 juni 2018 nam ik deel aan een excursie over Gierzwaluwen onder leiding van Hein Verkade in Noordwijk Binnen. Daar heb ik geen spijt van gehad, want van een Gierzwaluvenexcursie onder leiding van kenner Hein Verkade kun je heel veel leren. Noordwijk Binnen bleek voor deze excursie een optimale omgeving vanwege de vele oude plekken waar Gierzwaluwen broeden, maar ook door de locaties die dankzij inspraak van de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk tot stand zijn gebracht. Op de daaropvolgende zondagavond besloot ik naar het oude centrum van Hillegom te gaan om te zien of daar nog Gierzwaluwen te vinden waren. Het was me overigens al opgevallen dat rondom een kleinschalig woningencomplex gebouwd in de jaren tachtig op de hoek van de Mariastraat en de Vosselaan vaak veel vogels te zien waren. Eenmaal in het centrum viel ik van de ene verbazing in de andere en dan vooral in de Julianastraat. Daar waren zo veel Gierzwaluwen dat ik me afvroeg of ik niet weer in Noordwijk Binnen liep. Ook de Emmastaat, een stukje Hofstraat en de poortjes tussendoor bleken uiterst spectaculair. Kennelijk had de verloren gewaande kolonie in de loop der jaren volop verblijf onder de daken van deze oude woningen uit de jaren twintig gevonden. Daarmee was ik een belangrijke natuurervaring rijker, waar ik daarna menige liefhebber op heb gewezen.

In het najaar van 2018 hoorde ik voor het eerst dat de “Gierzwaluwenbuurt” op de nominatie stond om te worden vervangen door nieuwbouw. Dat was een reden om onmiddellijk een brief naar Woningstichting Stek te sturen om te wijzen op de jaarlijkse aanwezigheid van de vele Gierzwaluwen. Een prima contact met de projectontwikkelaar was het gevolg, want bij de ontwikkeling van de bouwplannen kon het aspect Gierzwaluwen meteen worden meegenomen.

De oude woningen in de Julianastraat (Louis van Trigt)

In het daaropvolgende voorjaar heb ik Hein Verkade uitgenodigd een avond in Hillegom te komen kijken en samen met Jack van Velzen hebben we toen een ronde door het centrum gelopen. Ook Hein was onder de indruk van wat hij in Hillegom (en dan vooral in de Julianastraat) aantrof. Bovendien merkte hij onderweg diverse recentere locaties op waar Gierzwaluwen nestplekken bleken te hebben. Met name de bouw uit de jaren tachtig blijkt nog aardig wat mogelijkheden te bieden, als er maar niet te veel aan isolatie wordt gedaan.

In de maand juli 2019 zijn de invliegplaatsen in de Julianastraat, Emmastraat en Hofstraat door leden van ‘Natuurlijk Hillegom’ geïnventariseerd en in kaart gebracht. Deze bevindingen werden vervolgens door de Omgevingsdienst bevestigd.

Daardoor kwam een rapport tot stand met een paar belangrijke richtlijnen voor het gebied, waar men zich bij de realisering van de bouwplannen aan moest gaan houden. Kernpunten daarin waren:

- geen sloop tijdens het broedseizoen;
- op tijd zorgen voor alternatieve broedlocaties;
- de nieuwbouw voorzien van nestgelegenheden.

Aan de andere zijde van de Julianastraat zijn 20 Gierwaluwnestkasten te vinden (Louis van Trig)

Door diverse omstandigheden is de ontwikkeling van het bouwplan vertraagd, maar in de loop van 2021 gaat er toch beweging in komen. Momenteel zijn we in het stadium waarin in de omgeving van de nestlocaties ruimschoots alternatieve broedgelegenheid moet worden aangeboden. Daarom zijn op 14 en 15 april, dus voor de aanvang van het broedseizoen, in opdracht van Stek 51 nestkasten opgehangen aan noord- en oostgevels in de Julianastraat en de Prins Hendrikstraat. De kasten hangen dicht bij elkaar, op twee plaatsen, omdat de Gierwaluw van nature een koloniebroeder is. Komend broedseizoen wordt het spannend om te zien of vogels van deze kasten gebruik gaan maken, want ze kunnen dan ook nog op de nestplekken onder de oude daken terecht.

Volgend jaar vinden ze die plekken waarschijnlijk niet meer terug en hopelijk worden de nieuwe alternatieve broedplaatsen dan 'herkend', zodat de kolonie in stand blijft. Als eenmaal de nieuwbouw is gerealiseerd, zullen de Gierzwaluwen ook daar weer nieuwe nestlocaties aanwezig vinden. Al met al wordt het in de Julianastraat en omgeving de komende jaren een spannend proces, dat waard is om gevolgd te worden. Laat het mij weten als je een bijdrage aan de monitoring ervan wilt leveren.

In de Prins Hendrikstraat zijn 31 nestkasten voor de Gierzwaluwen geplaatst (Louis van Trigt)

Overigens zijn er in Hillegom gelukkig ook nog andere plekken waar Gierzwaluwen broeden. Globaal kunnen een aantal omgevingen worden aangeduid, namelijk die van Mariastraat, Heemskerklaan, Van Meerbeekstraat, Meerlaan, Brouwerlaan, de omgeving van de zogenaamde Wendes, Elsbroek nabij Clusiusshof, Kerkstraat, 2^e Loosterweg en Molenlaan. Het zou de moeite waard zijn ook deze nestplekken nader in kaart te brengen. En misschien komen er dan ook nog wel meer broedlocaties in beeld.

Gedicht: Biodiversiteit

Door: Paul Venderbosch

Biodiversiteit

De Huisslak doet het traag
Tweeslachtig dat wel
doen zij best wel graag
dat hermafrodiete spel

Naaktslakken doen het bloot
Tweeslachtig samen
Geen huwelijksboot
Slechts 2 lichamen

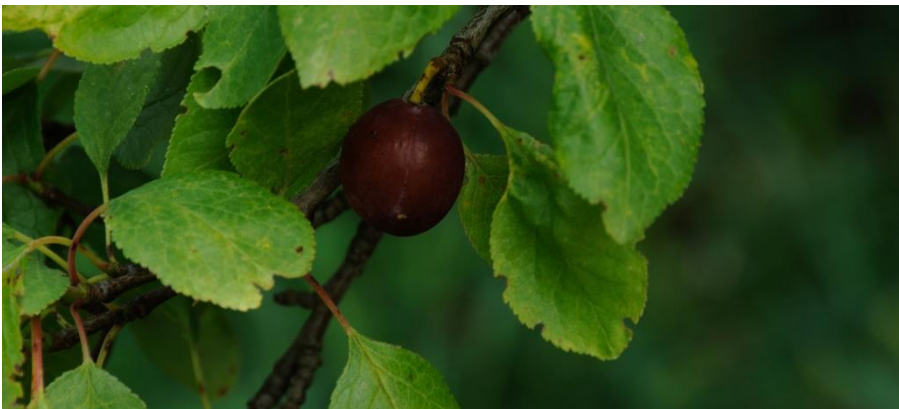
De Rouwmees doet het ook
Neerslachtig wellicht
Waar vuur is, is rook
De liefde verplicht

Huismussen doen het snel
Zij legt dan een ei
Zorgen dan als stel
Maken dat jong dan blij

En ja een Pruim laat het doen
Door Hommel of een Bij
Niks geen seks... ook geen zoen
Totaal geen vrijpartij

Wij als mens doen het ook
Erotisch dat wel
Hij gebruikt zijn pook
Liefde? Of kommer en kwel?

Een virus doet het niet
Vermeedert zich wel
Aan vormen geen limiet
binnen ons levensspel

Kerspruim, Prunus cerasifera (Paul Venderbosch)

Waarnemingen 11 februari t/m 10 mei

Door: Sarah Humphrey

Aan het begin van deze waarnemingperiode viel Koning Winter binnen. Ik schreef al de vorige keer dat voor het eerst in dik tien jaar de Kagerplassen bevroren waren en de schaatsen eindelijk uit het vet konden. Er kwamen opvallend veel waarnemingen van Houtsnippen binnen (62); het koude weer zorgt ervoor dat de vogels verder op zoek moeten gaan naar geschikt voedsel dan in hun vertrouwde struiken en bomen. Er waren ook opvallend minder waarnemingen van IJsvogels, kennelijk hebben veel exemplaren van deze soort de winter helaas niet overleefd. Een overzicht van alle waarnemingen in ons gebied is trouwens te vinden via: https://knnvbollen.waarneming.nl/observations_by_day.php?groep=1.

Een Roerdomp is op 12 februari ter plaatse bij het Oosterduinse Meer (RJA). Een waarnemer telt op 26 februari 28 bezette nesten van Blauwe Reigers in de bekende kolonie op het terrein van Huys te Warmond (WNL). Op 27 april vliegt er een Purperreiger in noordoostelijke richting over het bedrijventerrein Gravendam in Noordwijkerhout (PSP).

Ook dit jaar brengen er regelmatig Ooievaars een bezoek aan de nestpaal in Park Rusthoof te Sassenheim. Op 3 mei zijn twee vogels ook parend te zien. Het nest is wel bezet maar er is nog geen broedgeval (VWA). De eerste Lepelaar van het voorjaar is op 18 februari aan het foerageren in de Vosse- en Weerlanerpolder te Hillegom (WNL). Op 17 april zijn er 8 vogels ter plaatse in de reigerskolonie bij Huys te Warmond (WNL). Op 18 februari zijn er 64 Knobbelzwanen aanwezig in de Hemmeerpolder te Warmond (SHU). In mei zijn er de eerste zwanenkuikens te zien. 14 Kleine Zwanen vliegen op 13 februari in noordoostelijke richting over Warmond (WNL).

Een Kleine Rietgans is op 15 maart ter plaatse in de Oosteinderpolder te Hillegom (LVT). 270 Brandganzen vliegen op 28 april in noordelijke richting over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR). 20 Toendrarietganzen zijn op 19 en 20 februari te zien in de Floris Schouten Vrouwenpolder te Sassenheim (JDR, JWJ, SHU). Twee Casarca's zijn van 19 tot en met 28 februari ter plaatse in de Oosteinderpolder te Hillegom (WNL). Op 3 april zijn er 2 vogels ter plaatse bij de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS). Op 12 februari zijn er 240 Krakeenden ter plaatse op het Oosterduinse Meer. De vogels zijn verdeeld over twee wakken in het ijs (JVD).

De eerste kuikens van de Wilde Eend zijn op 15 april in Polder Elsgeest te Voorhout (WNL); het zijn zes pullen. Op 27 april zijn er 11 kuikens te zien samen met moedereend in de Mottigerpolder te Voorhout (SHU).

Een ♂ Pijlstaart is van 21 februari tot en met 20 maart nog steeds aanwezig in een sloot nabij de heemtuin van Lisse (AMO, TVH).

Van 6 tot en met 9 mei verblijft een ♂ Krooneend op de Klinkenbergerplas (EBO, JDR, WNL).

Op 20 maart is er een ♂ Zomertaling ter plaatse op de Klinkenbergerplas (HVS). Die blijft zeker twee weken op deze plas. Op 8 mei vliegt er een ♂ over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS).

Tafeleenden zijn regelmatig ter plaatse op de Klinkenbergerplas, hier zijn er op 17 februari 4 ♂ exx. (SHU). 60 Kuifeenden zijn op 21 maart te zien op het Norremeer (JDR).

De laatste waarneming van de winter van Brilduikers komt niet vanaf het Norremeer maar van de wijk Elsbroek in Hillegom. Een ♂ en een ♂ zijn op 13 april nog steeds ter plaatse op de Ringvaart (WNL).

Op 14 februari vliegt er een ♀ Nonnetje over de Klinkenbergerplas (WNL).

Van 17 tot en met 23 maart is er een ♀ Middelste Zaagbek te zien op het Norremeer (EBO, HVS, JWI). Een ♂ Grote Zaagbek is op 13 februari aan het foerageren in de omgeving van de Oosterduinse Sloten (WNL). Op 7 maart is er een ♂ ex. ter plaatse op het Norremeer (HVS).

Een Rode Wouw vliegt op 17 februari in noordelijke richting over de Oosteinderpolder in Hillegom (LBU).

Er is wederom een Zeearend in onze regio gespot! Op 17 februari vliegt er een vogel over de Roodemolenpolder in Voorhout (WNL). Een andere vogelaar weet op 1 maart een ex. te fotograferen als hij of zij boven de Platanenbuurt in Sassenheim vliegt (WNL).

De eerste Bruine Kiekendief van 2021, een ♀, is op 19 maart te zien vliëgend over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS). Op 18 april vliegt er een vogel over het centrum van Sassenheim (JWI). Een ♂ Blauwe Kiekendief vliegt op 12 april over Noordwijkerhout (LPU).

Op 20 februari vliegt er Havik over het centrum van Hillegom (WNL).

Een Sperwer jaagt op 16 april tevergeefs op een Turkse Tortel in de wijk Elsbroek te Hillegom. Deze weet maar ternauwernood te ontkomen (TVH).

De eerste Boomvalk van het jaar is op 1 mei ter plaatse bij de Klinkenbergerplas (JDR).

Op 21 april vliegt er een Visarend in noordelijke richting over de Klinkenbergerpolder in Warmond (WNL).

Een Smelleken vliegt op 1 april in noordelijke richting over de Parklaan in Sassenheim (HVS).

Dit jaar broedt er weer een paartje Slechtvalken met succes in een nestkast op de toren van de NH Hotel Leeuwenhorst in Noordwijkerhout. Op 11 mei zijn de vier juveniele vogels geringd, het zijn 2 ♀ en 2 ♂. Het blijkt dat een paartje Slechtvalken de toren van de Pancratiuskerk in Sassenheim gekozen hebben tot mogelijke nestplaats. Al is het nog niet tot broeden gekomen, er zitten wel regelmatig twee vogels op de toren.

De meeste waarnemingen van Patrijzen komen uit de Elsgestepolder in Voorhout en de Hoogeveense Polder in Noordwijkerhout, maar er zijn geen grote groepen gezien. Het gaat meestal om twee vogels bij elkaar (VWA).

Tijdens een weidevogeltelling op 13 april zien twee waarnemers een Kraanvogel hoog cirkelend boven het Norremeer (CZU, WNL).

Een groep van 270 Scholeksters is op 24 februari ter plaatse op de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR).

De eerste 6 Kleine Plevieren van het jaar vliegen op 17 maart over de Hoogeveense Polder in Noordwijkerhout (WNL). Op 10 april zijn er 10 exx. ter plaatse in de omgeving van de Oosterduinse Sloten (PVE).

De eerste 2 jonge Kieviten van het jaar lopen op 30 april rond in de omgeving van de Achterweg in Lisse (WNL).

Leuk is de waarneming op 17 maart van 30 overvliegende Bonte Strandlopers op de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS).

Wederom bij de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim ziet een waarnemer op 23 maart een overvliegende Kemphaan (HVS).

Bijzonder is de waarneming op 26 april van 4 Bokjes aan de rand van het bouwterrein van de nieuwe Noordelijke Randweg in Voorhout (WNL). Bijzonder, want Bokjes zien wij normaal gesproken niet zo makkelijk; ze houden normaal gesproken van de dekking van vegetatie langs slootkanten.

25 Houtsnippen zijn op 13 februari ter plaatse bij Oud Leeuwenhorst (WNL). Triest is de waarneming van een dode vogel, gevonden op 8 maart in de Hoogeveense Polder (PVE). Op 26 februari zijn er 40 Watersnippen aanwezig in de Oosteinderpolder te Hillegom (WNL).

De eerste Grutto van 2021 is op 22 februari te horen, roepend boven het centrum van Hillegom (WNL). Op 7 maart vliegen er 17 vogels over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS). Interessant is het verhaal van een ♀ vogel met een kleuring,

gefotografeerd op 30 maart in de Hemmeerpolder te Warmond. Zij is ook voorzien van een zender. Ze is 6 jaar oud en is op 13 februari 2021 geringd in de rijstvelden in Valdetorres, Extremadura in Spanje. Haar volledig levensloop is, met dank aan Wim van Yperen voor het plaatsen van de gegevens op Waarneming.nl, via de onderstaande link in te zien:

https://kiekjesdief.nl/jml3/images/pdf-bestanden/NWR_WY_A_Limlim.pdf.

7 Regenwulpen vliegen op 20 april in noordoostelijke richting over Oud Leeuwenhorst. Ze zijn de eersten van dit jaar (WNL).

Een Groenpootruiter vliegt op 28 april in noordelijke richting over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR).

Een Witgat is op 25 april ter plaatste bij de Klinkenbergerplas (HVS). Hier zijn er op 9 mei niet minder dan 38 Oeverlopers ter plaatse (HVS).

Opvallend is de waarneming op 8 april van een Grote Jager, liggend langs een sloot van een bollenveld langs de Duinschoten in Noordwijkerhout (WNL)! Kijk maar eens op <https://knnvbollen.waarneming.nl/waarneming/view/210271379> voor een foto. Deze vogel ligt wel heel ver uit koers!

Een tweede kalenderjaar Kleine Burgemeester is op 19 februari ter plaatse op het Norremeer (JWI). Deze soort broedt in Groenland en is in Nederland vrij zeldzaam.

Dwergmeeuwen bij de 'kleine' Klinkenbergerplas blijken een jaarlijks verschijnsel te worden en in 2021 is het weer raak. Op 9 april zijn er 10 vogels ter plaatse, de grootste groep is er een van 15 exx. op 13 april. Op 27 april is er nog een vogel te zien; deze blijkt de laatste te zijn, want na die datum is deze meeuwensoort hier niet meer waargenomen (VWA).

De eerste Visdief van het jaar is op 13 april ter plaatse bij de Klinkenbergerplas (WNL).

De eerste Koekoek van 2021 is op 30 april te horen, roepend op het Sollasi Bungalowpark in Noordwijkerhout; net als vorig jaar, maar dan een dikke twee weken later (RJA).

Op 13 februari om 03:15 uur hoort een waarnemer een roepende ♀ Bosuil, ze zit op de hoge windwijzer in zijn tuin (RJA)! Een ♂ ex. roept op 19 maart in Park Rusthoff te Sassenheim (JWI). Op 21 maart is er een vogel vanuit een tuin te horen, roepend ergens in de richting St. Bavo/Oosterduinse Meer (WNL).

Een waarnemer in Sassenheim weet op 14 februari een prachtige foto te maken van een Ransuil die pontificaal op zijn schutting zit (WNL). Op 28 april vliegt een Velduil over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR).

De eerste twee Gierzwaluwen van de zomer vliegen op 25 april over de Geestburg in Sassenheim (SHU). Een groep van 21 vogels is op 6 mei ter plaatse in het centrum van Sassenheim (JWI).

Er zijn de afgelopen periode weinig waarnemingen van Ijsvogels, misschien hebben veel vogels de vorstperiode in maart niet overleefd. Op 25 februari is er een ex. ter plaatse op het terrein van Huys te Warmond (SHU). Pas op 21 april is er weer een waarneming van deze soort ingevoerd; een jagende vogel op het terrein van de St. Bavo in Noordwijkerhout (WNL).

Op 23 februari is er een roepende Groene Specht te horen in Park Rusthoff te Sassenheim (HVS). Een foeragerende Kleine Bonte Specht is op 14 april te zien in Polder Het Langeveld in Noordwijkerhout (WNL).

Een Boomleeuwerik vliegt op 20 maart over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS). 40 Veldleeuweriken zijn op 11 februari ter plaatse in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL). Op 19 februari is een zingend ex. te horen in de Oosteinderpolder te Hillegom (WNL).

De eerste 11 Oeverzwaluwen van 2021 zijn op 30 maart ter plaatse bij de Klinkenbergerplas (HVS). In de Hoogeveense Polder te Noordwijkerhout zijn op 26 april ongeveer 40 exx. aanwezig. Het lijkt er op dat ze nestelen in de zandhopen van het gemeentedepot, wat later ook bevestigd wordt! De locatie is vervolgens afgezet om betreding te voorkomen (TVH).

De eerste 5 Boerenzwaluwen van het jaar zijn op 23 maart te zien in Polder Boekhorst te Voorhout (MDG).

Pas op 15 april komen de eerste Huiszwaluwen binnen, drie vogels vliegen over de wijk Elsbroek in Hillegom (TVH). Op 26 april zijn hier ook de eerste vogels van de broedkolonie van de Jacob Marislaan weer gearriveerd (TVH).

Twee Engelse Kwikstaarten zijn op 27 april aan het foerageren in de Vosse- en Weerlanerpolder te Hillegom (WNL).

De eerste Gele Kwikstaart van het voorjaar vliegt op 30 maart in noordelijke richting over de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (JDR). Op 21 april zijn er 13 vogels bij

Oud Leeuwenhorst (WNL). De laatste Grote Gele Kwikstaart van de winter is op 3 mei ter plaatse in het centrum van Hillegom (PVH).

Op 13 maart is er een ♂ Rouwkwikstaart te zien in de Klinkenbergpolder te Warmond (JWI).

Kleine Bonte Specht (Annelies Moolenaar)

Net als vorig jaar heeft Noordwijkerhout weer de primeur voor wat betreft de eerste zingende Nachtegaal van 2021; op 17 april (wel 10 dagen later dan in 2020) zijn er 2 vogels te horen bij het Oosterduinse Meer in Noordwijkerhout (WNL). Na een aantal jaren van afwezigheid is er op 27 april weer een zingende vogel in de buurt van Jachthaven Jonkmans in Sassenheim (HVS).

Dit jaar zijn er in deze periode geen Blauwborsten waargenomen bij de Klinkenbergplas; het eerste ex. van deze soort is op 25 maart ter plaatse in de Hoogeveense Polder te Noordwijkerhout (WNL).

Een ♂ Zwarte Roodstaart is op 30 maart te horen zingend in de omgeving van de Warmonderdam (HVS). Daarna zijn er zingende mannetjes te horen o.a. in Voorhout, Hillegom en Lisse (VVA). Een ♂ Gekraagde Roodstaart is op 23 april ter plaatse bij het Lokhorsterduin in Hillegom (WNL).

Op 30 maart is er een ♂ Roodborsttapuit aanwezig bij de Klinkenbergerplas (HVS). De eerste doortrekkende Tapuit, een ♀, is op 2 april te zien in de omgeving van de Achterweg in Lisse (WNL). Op 8 mei zijn er 2 vogels aanwezig in de Klinkenbergerpolder te Warmond (EBO).

Op 20 april zijn er 4 Beflijsters ter plaatse op een camping in Warmond; ze zijn heel even vlak voor de caravan te fotograferen voordat ze snel doorvliegen in oostelijke richting (FKL).

10 Kramsvogels zijn op 6 maart te zien in de Hellegatspolder te Sassenheim (WNL). Een groep van 15 Koperwieken is op 13 februari ter plaatse bij Huys te Warmond (WNL).

Een Grote Lijster vliegt op 1 april over de Kagerbuurt in Sassenheim (JDR).

De eerste Rietzanger laat zich op 4 april horen bij het Oosterduinse Meer (CZU).

Een Kleine Karekiet is op 18 april aan het zingen in de Berg en Daalpolder te Voorhout (WNL). 15 vogels zijn op 9 mei te horen bij de Klinkenbergerplas (HVS).

De eerste zingende Braamsluiper van het jaar is op 27 april te horen langs de Leidsevaart in Voorhout (WNL). Een dag later op 28 april zingt er een Grasmus bij de Oude Vuilnisbelt in Sassenheim (HVS).

Op 28 april zingt de eerste Tuinfluit van dit jaar in de omgeving van de Warmonderdam (HVS).

De eerste zingende Zwartkop laat zich op 24 maart horen in de omgeving van de Geestburg in Sassenheim, de vogel is goed te horen vanuit het dakraam tijdens het thuiswerken (SHU).

Leuk is de waarneming van een zingende Fluiter op 27 april in het Keukenhofbos (WNL).

Op 23 maart is er een zingende Tijftjaf te horen in Lisse (AMO). De eerste Fitis van het jaar zingt op 31 april bij de Klinkenbergerplas (WNL).

De eerste 'vinkenslag' van een Vink is op 20 februari in het westelijk bollengebied van Hillegom te horen (WNL).

10 Kepen zijn op 14 februari ter plaatse in de wijk Oosthout te Voorhout (WNL).

Een groep van 22 foeragerende Sijzen is op 13 februari ter plaatse in het Lokhorsterduin te Hillegom (WNL).

In de wijk Elsbroek te Hillegom hoort een waarnemer op 25 februari een Vuurgoudhaan (TVH). Een ander ex. is op 16 maart ter plaats in Park Rusthoff te Sassenheim (JWI).

De eerste Grauwe Vliegenvanger van 2021 is op 7 mei aanwezig bij de Sancta Maria in Noordwijkerhout (CZU). Een ♀ Bonte Vliegenvanger is op 27 april ter plaatse bij Huys te Warmond (WNL).

Twee Glanskoppen zijn 28 februari te zien in de Lageveense Polder te Lisse (WNL).

Een groep van 50 Huismussen is op 21 april ter plaatse in de Elsgeesterpolder te Voorhout (WNL). Een Ringmus is op 15 maart ter plaatse in de wijk Oosthout te Voorhout (WNL).

Een Kruisbek vliegt op 9 april over de Kagerbuurt in Sassenheim (JDR).

Op 13 februari is een ♂ Goudvink te zien bij het Lokhorsterduin in Hillegom (WNL).

De meeste waarnemingen van Appelvinken komen van Huys te Warmond (VWA). Twee exx. zijn op 18 maart ter plaatse in de Lageveense Polder te Lisse (CZU). Op 6 mei is er een vogel te zien bij het Lokhorsterduin in Hillegom (WNL).

Met dank aan de waarnemers:

AMO	Annelies Moolenaar	LVT	Louis van Trigf
CZU	Casper Zuyderduin	MDG	Mariska de Graaf
EBO	Eric Boekhoven	PSP	Peter Spierenburg
FKL	Fred Klootwijk	PVE	Paul Venderbosch
HVE	Hein Verkade	PVH	Pel van Hattum
HVS	Hans van Stijn	SHU	Sarah Humphrey
JDR	Job de Ridder	TVH	Thomas van Haaster
JVD	Jelle van Dijk	VWA	Vele waarnemers
JWI	Jan Wierda	WNL	waarneming.nl
LBU	Lars Buckx		

Waarnemingen voor de periode 11 mei t/m 10 augustus 2021 kunnen doorgegeven worden via www.waarneming.nl, bereikbaar via onze website, of per email aan Sarah Humphrey: vogelsbollenstreek@gmail.com.

Activiteitenprogramma

Nu de coronabesmettingen dalen, de beperkingen voorzichtig worden opgeheven en vaccinaties een aantal van ons beschermen, durven wij als KNNV Natuurvereniging de Bollenstreek weer voorzichtig het excursieprogramma op te starten.

Maar voorzichtig betekent wel met een paar beperkingen:

- We beperken de deelname tot maximaal 10 deelnemers per activiteit;
- Opgeven voor een excursie is verplicht;
- We verzoeken iedereen voor eigen vervoer te zorgen;
- Tijdens de excursies blijft gelden dat we voldoende afstand houden.

We hopen op die manier een veilige omgeving voor iedereen te creëren, waarin we weer volop kunnen genieten van de natuur en veel van elkaar te kunnen leren.

Vrijdag 11 juni: Fietstocht door een stukje Bollenstreek

In het KNNV-boekje "Gebied en der Wijs" uit 2014 staan o.a. vier aantrekkelijke Hillegomse natuurgebiedjes omschreven; de Elsbroekerpolder, het Schulte Küperjanshof, de Vosse- en Weerlanerpolder en het bos bij het Psychiatrisch Ziekenhuis Vogelenzang. Die gaan we deze keer eens op de fiets bezoeken. We vertrekken om 10.00 uur vanaf het gemeentehuis in Lisse. We verwachten ca. 25 km te fietsen en doen dat in een rustig tempo. We verwachten tussen 13.00 en 14.00 uur weer terug te zijn in Lisse, maar natuurlijk mag iedereen aansluiten of afhaken waar dat hem of haar het beste uitkomt. Geef je vóór 9 juni op bij John van Velzen per e-mail: jvelzen@ziggo.nl of per telefoon: 06-54661288.

Zaterdag 26 juni: Excursie in het Jac. P. Thijssepark in Amstelveen

Het ruim 5 hectare grote Jac. P. Thijssepark ligt in het noordwesten van Amstelveen. Een park dat natuurliefhebbers en wandelaars veel te bieden heeft, ook al hebben wij het voorjaar helaas weer moeten missen. Vertrek om 08.30uur vanaf het gemeentehuis Lisse. Wij zijn hier rond 13.00 uur weer terug. Geef je op vóór 18 juni per e-mail bij Jan Bischoff Tulleken: jan.bischoff.tulleken@gmail.com.

Vrijdag 2 juli: Avondexcursie in De Groene Jonker

Dit natuurgebied ligt in Het Groene Hart tussen Noorden en Zevenhoven. Het is een zeer waterrijk gebied met veel vogels in grote verscheidenheid. Tijdens de wandeling kunnen wij genieten van de vallende avond. De zonsondergang over het water en de biesen-/rietvelden kan spectaculair zijn door de prachtige kleuren die het zachte licht van de ondergaande zon veroorzaakt. Fotografen noemen dit ook wel "het blauwe uurtje", ongeveer 20-30 minuten voor en na zonsopkomst en zonsondergang. Deze 2 uurtjes zijn voor iedere natuurfotograaf de fotomo-

menten van de dag. Dus fotografen: camera mee en duimen voor mooi weer!
Vertrek om 19.30 uur vanaf gemeentehuis Lisse. Geef je op vóór 1 juli per e-mail bij Jan Bischoff Tulleken: jan.bischoff.tulleken@gmail.com.

Zaterdag 3 juli: Zomerplantenwandeling Tespelduyn

De golfbaan van Tespelduyn bestaat uit veel meer dan strak geschoren fairways en afslagpunten. Tussen de holes liggen stroken grond waar veel wilde planten te zien zijn. Bijzonder op Tespelduyn zijn de vele waterpartijen met een grote variatie aan water- en oeverplanten. Een deel hiervan is aangeplant, maar nog meer soorten hebben zich hier spontaan gevestigd. We verzamelen bij het restaurant van de golfbaan: Tस्पellaan 53 , 2211VT, Noordwijkerhout. Aanvang rondleiding 9.30 uur, eind ongeveer 12.00 uur. Geef je op bij Maud van der Veen vóór 2 juli per e-mail: m.veen@hccnet.nl.

Zaterdag 17 juli: Zomerwandeling op Woestduyn, Leyduyn en Vinkenduyn

Deze excursie is bedoeld om gezellig te wandelen, waarbij we onderweg aandacht besteden aan de dingen die we tegenkomen en gebruik maken van de kennis die in de groep aanwezig is. Een ieder kan op deze wijze een aandeel hebben in de excursie. De wandeling duurt ongeveer 2½ uur. Verzamelen om 8.30 uur bij parkeerplaats Leyduin. Geef je op bij Jan Plomp per telefoon: 0252-516545 of per e-mail: janplomp2017@gmail.com.

Zaterdag 31 juli: Wandeling rondom het Vogelmeer in de Kennemerduinen

Ontdek de dynamiek van de Kennemerduinen. Deze wandeling naar het Vogelmeer geeft een uniek beeld van de diversiteit en dynamiek van de planten- en dierenwereld in de Kennemerduinen. De wandeling voert namelijk langs verschillende landschapstypen: strand, jonge duinen en natte duinvalleien, waarbij de opeenvolgende verandering van plantengroei in de tijd heel goed zichtbaar is. De veelzijdige plantengroei is tevens de leefomgeving van een grote verscheidenheid aan vogels amfibieën en insecten. Deze wandeling is 5,5 km en zal ongeveer 3 uur duren. Start: 9.30 uur vanaf parkeerterrein Parnassiaweg 1, 2051 EA, Overveen. Geef je op vóór 28 juli per e-mail bij Lidy v.d. Salm: vdsalm@hotmail.com.

Zaterdag 14 augustus: Vlinderexcursie

Verzamelen in Lisse om 13.00 uur bij het Gemeente huis, dan fietsen we naar het Amsterdamse Waterleiding duin. De wandeling duurt ongeveer 2½ uur. Daar lopen we een stukje tot we bij het gebied zijn dat afgezet is. Daar hopen we veel vlinders te kunnen zien. Geef je op vóór 12 augustus bij agaat Mesman per e-mail: agaat@quicknet.nl of per telefoon: 06-5506111.

